

ביצד מברכין פרק שישי ברכות

לה.

עין משפט גר מצוה

א א מיי פ"ח מהל' גרמט
[בלקס 6 ב] סמט עין מן
טושיע א"ח סמון רב ס"א:
ב ב מיי וסמט עין טור
טושיע א"ח סמון רב
ספ"ב 6:
ג ג מיי פ"ג ס"ג ב סמט
סמט טושיע א"ח ס"י קסו
ספ"ב 3:
ד ד מיי פ"ח ס"ג [ה] ב
סמט עין טושיע א"ח
סמון רב ספ"ב 6:
[ה] מיי פ"ג ס"ג מל' כלי
הקמטס הלה 3:
[ו] מיי פ"ט מהלכות
סמט עין [ה] ב טושיע
י"ד סמון רב ספ"ב 1
זככ"ה ס"ג:
ז ז מיי פ"ח מהל'
גרמטס ה' ב סמט עין
טור א"ח סמון רב ספ"ב 6:
ט [מיי פ"ג מהל' גרמטס
בלקס 6:]

ביצד מברכין. לא שייך להקשות תנא היכא קאי דקמני כליד
דפרכין דריש מילתין (ד' ג) משום דהכא סברא הוא לנכרך
דממסיק בגמרא דלסור ליהנות מן העולם הזה בלא ברכה אי נמי י"ל
דקאי אמתני' דמי שמטו (ד' כ): דקמני בעל קרי מנכרך לאחריו ואינו
מנכרך לפניו והכי נמי שייך הכא לנכרך
על כל דבר ודבר ע"כ קאמר הכא
ליד מברכין:

אחריה והדר אבליה. ימינה
למנה לי קרלה הא צפ"ב
דקדושין (ד' ד): גמרינן קדש קדש
ממעשר שני א"כ ינלף ממעשר שני
וי"ל אי לאו קרש דהולוים הוה אמנינא
לדצרנה ינלף לחומרא קדש קדש
משציעית ואין לו פדיון. עוד פי'
רבינו חיים כהן אי מהתם הוה אמנינא
כי מעשר שני ממס ודוקא בזמן
שמעשר שני נוהג כמו צנעה ראשונה
ושניה ורביעית וחמישית לשמטה
ונוהג חלול אבל שליטת ושצית שמעשר
עני דוקא אימנא לא קמ"ל חלולוטי:
שאין אומרים שירה אלא ע"ה היין.
פירוש אין אומרים שירה על
שום אכילת מוצא כהן זריקת דמיטב
ונסוך המים כי אס על היין אבל
ודאי מצינו שירה בלא יין כגון הלל
שצחית פסחים (תמיד נשחט ד'
סד.) [ע"ש בתוספות]:

ולכמאן דתני כרם רבעי וכו'.
ועתה קיימא לן דרבעי
נוהג אף בצמ"ל מיהו צרכס וזכ"ל
בשאר אילנות דכל המייקל צוהק הלכה
כמותו בצמ"ל (ט) וכרס רבעי בזמן הזב'
מתללין על "סוה פרוט" ושוחקו ומטילו
לנהר וכן מפורש בשאלות דרב אחאי
[פרשת קדושים סימן קן]:

ואתי נמי זית במה הצד. וא"ת
איכא למפרכי מה לצד השני
שכן מייבס בלפט דמכרס דהיינו
לקט משא"כ צוית לזין צו לקט וי"ל
דניחא ליה למפרכי פירכא אפי' יהא
הלד השוה חסוד למימי זית מיניה מ"מ
קאמר דשאר מינים לא ידע מיניה:
התינח לאחרייו. דעיקר צנעה
לאחריו דכתיב ואלכלת
ושצעת וזכרת: **לפניו** כ"ש.
לאו ק"ו הוא דלסן כן תהא צנעה
לדפניו מדאורייתא ולעיל פרק מי
שמטו (דף כה). משמע גבי בעל קרי
ללאו דאורייתא הוא ואפי' רבי יהודה
לא פליג אלא משום דששן כהלכות
דך ארץ (שס ד' כג):^ו

דבר שאין גידולו מן הקרקע. כגון
צמר ותלז. וא"ת מנא איריא
צמר אפילו ירקות נמי לא אמרי' ליה
וי"ל דאיכא למימר קמה תוכיח ולפי'
רש"י ניחא דגריס ללאו צר נטיעה
מנין וליכא למימר דלמא משאר
אילנות דאיכא למפרכי מה להנין שכן
מייבס צפ"ה: **אלא** סברא הוא
אסור פאדס שיהנה בו. וקרא נסמי
לעיל אסמכתא צנעלמא והגמרא ליה
סבור מתחלה דלמוד וגמור הוא:
כאן

ביצד מברכין וכו' חוץ מן היין. שמתוך חשיבותו קצתו לו צרכה
לעצמו וכן הפת: **בורא מיני דשאים.** לפי שיש בכלל פרי
האדמה דשאים חרעים כגון קטניות ורבי יהודה צעי היכר צרכה לכל
מין ומין: **גב' קדש הולוים.** צנטע רבעי כתיב ומשמע שני הולוים
טעון צאכילתו כשתאכלנו צנעה
הרביעית שהוא מותר באכילה: האי
מיניעו ליה. הולוים לשון חלולים הם
מינייהו אמא לאורויי אחליה וחד
אכליה הולויהו למולין ע"י פדיון אס
צאת לאוכלו חוץ לירושלים וחד ללמדך
שלא נאמרה תורת רבעי אלא צרכס
שנא' קדש הולוים דבר שמהללין צו
טעון חלול וכו' יין: שאין אומרים.
הלוים שיר של קרבן צמקדש אלא על
היין כשמנסכין נכסי מוצח: הניחא
למ"ד ו'. כולה סיומא דפרכא הוא
וה"ק הניחא הא דילפת צרכה מהכא
למאן דתני נטע רבעי דאית ליה כל
פירות האילן צנורת רבעי ולא דריש
מהכא דבר דטעון הולו טעון חלול
אימיר ליה חד הולו לצרכה: **מאי איכא**
למימר. הא מייבס ליה למדרש שאין
חלול אלא צמקדש הולו: **חד שני כרס**
רבעי. בכל מקום שיש צנענה נטע
רבעי תני איחיו כרס: הניחא אי יליף
ג"ש. דריש למלתיה בג"ש ואימיר
ליה חד הולו לצרכה: **אשכחן** לאחריו.
דאשכחן בצרכת המזון דכתיב ואכלת

ושצעת וזכרת (דברים ח): **מיני**
בעולות. וזכרת לא תעולל (ויקרא יט).
איחיו בעולות כל שאין לן פסיגין לא
כמף ולא נטף (א) אלא שנה יחידית של
ענבים: **קמה סוכית.** דאשכחן
דלצרכה רחמנא צרכה דכתיב תאכל
זה לחם וגו' (דברים ח) וסמין ליה
ואכלת ושצעת וזכרת: **זד מוצח.** יין
לנכסיס וסלת למנחות: **ז' מיני.**
האמורים צאכין כתיב ועשורה וגו'
(שס ח) ובתרייהו מצי ואלכלת ושצעת
וזכרת: **שכן טעונים צנורים.** דהכי
אמרין צננחות (פ"ט ד' סד): נאמר
כאן ארץ (כ) כי צמתי אל הארץ (דברים
טו) ונאמר להנין ארץ חטה ועשורה (מה
להנין שצח הארץ אף כאן שצח הארץ:
אלא סברא הוא. דלמחרויהו אית ליה
טעון ברכה איכא למפרכי מה לכרם שכן חייב
מז' המינים איכא פירכא שכן טעונים
צנורים ולמאן דתני נטע רבעי איכא
למפרכי התינח מידי דבר נטיעה ללאו
צר נטיעה מנלן אלא סברא הוא דכיון
דנהנה לריך לטודות למי שצראס:
מעל. כנהנה מן ההקדש דכתיב
לה' הארץ ומלואה כדאמרין לקמן:
ס' לאחר צנעה. הכי היא לזני דאס:
גזול

(א) לקמן [ה.]. (ב) ס' מ"ב
קדושים פ"ג פ"ו. (ג) ערכין
יא. (ד) (לקמן מן) ע"ש
פירש"י ד"ה כשהוא רבע וכו'
ד"ה כשהוא רבע וכו'. (ה)
(קדושים פ"ג. כה. ופ"ט). (ו)
ז"מ פ"ו. (ז) מוספתא
כ"ד. (ח) (מכאן פ"ו מ"ד).
(ט) אשכחן מלתא מברך.
(י) (דברים ח). (יא) שייך לע"ב.
(ל) ויני מוס' ז"ק סט: ד"ה
קדש וכו' צמר בולא וכו'
קדושים מ: ד"ה גמל.
(מ) ויני היטב מוס' קדושים
כ: ד"ה אמרו. (נ) ויניע'
מוס' יומא עט. ומוס' סוכה
ט: ומוס' סוף. מן. ד"ה ואלא.

תורה אור השלם

1. ובשנה הרביעית יהיה
כל פריו קדש הולוים ליה.
ויקרא יט כד
2. ותאמר להם הגפן
החדלת את פריה ליהושע
הקטומה אלהים ואנשים
והדלקתי לנטוע על העצים.
שופטים ט ג
3. ובשנה החמישית
תחדלתי את תירושך
לקדם תבאנתי אני ו
אלהיכם: ויקרא יט כה
4. לא תורע פרמך בלאים:
פן תקדש המלאך הנורע
אשר תורע ותבאנתי
הקדש: דברים כב ט
5. ויבער אש בלפניהם
וישלה בקמחות פלשתים
ויבער מגדושי ועד קצה
ועד פרץ דות.

6. לדרך ממוזר לוי הארץ
ומלאכה תכל וישיב ק"ה
התלים כד א
7. השמים שמים לוי
והארץ נתן לבני אדם:
התלים קט טו

גליון הש"ס

גמ' אחריה והדר אבליה.
צנעלמא פ"ו דפאה אמר
אף דרעה דהכא לא
מתמנע רבעי כן י' לח'. וכן
הוא בירושלמי כי נטעה על
דעס דלאה הנדבס אלו
ליט מלפניהם: שם חד תני
כרם רבעי. פי' סוטה מג
ע"כ ש"י ר"ה קלא וצ"ב:
שם ברס וית אקרי. וטעון
זה מולין קלט ע"כ ויני
תוס' ד"ה ולמאן כ"ו שוה
פיהו. וכן הוא כדכתיב ויני
ובש"י ומומנו לן כיון דליפת
חלול חלול ממעשר לבעי חלול
על דבר שפלו זורה וצ"ע:

מוסף תוספות

- א. בתוס' ר"ש הוסיף.
אבל כיון ששבענו
מהאי קרא שבעולין
אורח כמעשר אית
לן למלך שפיר קדש
קדש ממעשר. ב. בתוס'
ר"ש הוסיף. הקטרה.
ג. בתוס' ר"ש הוסיף. וגם
בלילי פסחים ובבבליה
דבאשכחן
דברבי הימים. ד. בתוס'
ר"ש כתב. דקיי"ל כמאן
דחזו רבי רבעי אבל נטע
רבעי לא הוי קיימא לן כל
המייקל וכו' א"כ אין נטע
רבעי נודה עכשיו אבל
כרם רבעי נוגה. ה. בתוס'
ר"ש כתב. דאיכא למיפרכי
מה להני שכן מין אילן ויש
בהם זין ועלה גזול רבעי
משא"כ בירקות (ועיין שם
במגיה שהארץ הרבה
בבאר הגורסה שבכרבי
התוס' מה להנין
חייבים בפאה והבאי
מספר מעשי חייא שגורס
"חייבים בערלה").

מוסף רש"י

המוציא לחם מן הארץ.
עשר תיבות הללו כנגד עשר
מנות התלויות בצמחה, לא
חמרו, ויפת כלאים, לקט,
שפלה, חלה, מומה,
מעשר הארון, ופני ועמ,
וכנגד עשר תיבות שמקרא
זה (הוליס קד די) מלמט
תלוי לבהמה ועכב לעבודת
הסוד לנפול לחם מן הארץ
(סידור רש"י ט"ו ח. הפרוט
ע"י קצ) ולכן לריך לנטוע
בעשר אלפנות כנגד עשר
אלו (הפרוט טס). כשהוא
שבע מברך. מזה לנכך
ולאחות על שבע, כשהוא
רבע. והוא כל הפיק רעבו
על ידי בתינו של הקציה,
לא כל שכן. שזה לריך
לנכך להקציה יומר (קטו
מח). וזית מצד מזבח
אתי. צמיתה, וכי מדלשה בעי
למפליה. הא בכלל כרס הוא
(ב"מ פ"ח).

רבינו הגנאל

ואי נמי ליקף גזרה שוה
אשכחן לאחריו לפניו
מנין. [פירוש] ואפילו אי
ליף גזירה שוה ואימיר
ליה חד הילול לברכה, כמה
דאימיר חד הילול למאן
דחני נטע רבעי. הא תינח
לאחריו. ברכה לפניו מנא
להו לתרייהו. ודחינן הא
לא קשיא, כיון דילפת
ברכה לאחריה מן התורה,
ברכה לפנייה [מקל וחומר
מיתו לה. כשהוא שבע
מברך כשהוא רעב לא
כל שכן ועמדה ההלכה.
ודייקין הא גיחא למאן
דחני נטע רבעי. ומרבי לכל
אילן ברביעי. אימיר ליה חד
הילול לברכה לאחריה,
ולפניהם מקל וחומר, אלא
בזמנא דחני קרקע קא מרבי.
הא תינח גידולי קרקע
אבל בשר תבבס וברביס
ויכוצא בהן מנא לן. ולא
מצינו שיהיה ר' חייא
רו' שמעון ברבי תשובה.
ואסיקא למאן דחני כרם
רבעי. שבעת המינין טעונין
ברכה לפנייה ולאחריה,
לאחריה מן התורה
ולפניהם מקל וחומר.
למאן דחני נטע רבעי, כל
גידולי קרקע טעונין ברכה
מן התורה ושאר דברים
סברא הוא אסור לאדם
שצטעו כלום קודם שברך.